

A vörösiszap komplex felhasználási lehetőségei

Szakdolgozat
Mácsai Cecília
Környezettan, Bsc

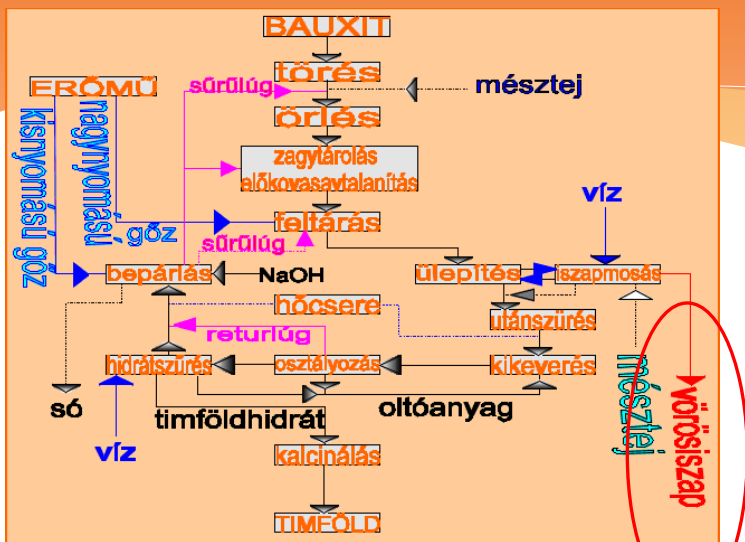
Témavezető: Szabó Csaba, PhD
Konzulens: Török Kálmán, PhD
Budapest, 2013.06.25.

Dolgozatom célja: a vörösiszap néhány lehetséges felhasználásának bemutatása, mint nyersanyag, alapanyag, szennyezések kezelőanyaga

Előadás vázlata

- * Vörösiszap keletkezése, tulajdonságai
- * Fémek kinyerése (vas, RFY)
- * Építési anyagok
- * Szennyezések kezelése
- * Talajjavítás
- * Összegzés

Vörösiszap keletkezése

Bayer-eljárás

Vörösiszap tulajdonságai

Elemek	Mennyiség
Al ₂ O ₃	16-18 m/m%
Fe ₂ O ₃	33-48 m/m%
SiO ₂	9-15 m/m%
TiO ₂	4-6 m/m%
Na ₂ O	8-12 m/m%
MgO	0,3-1 m/m%
CaO	0,5-3,5 m/m%
V ₂ O ₃	0,2-0,3 m/m%
P ₂ O ₅	0,5-1 m/m%
CO ₂	2-3 m/m%
SiO ₂	0,15-0,30 m/m%
F	0,1-0,15 m/m%

A magyarországi vörösiszap átlagos összetétele

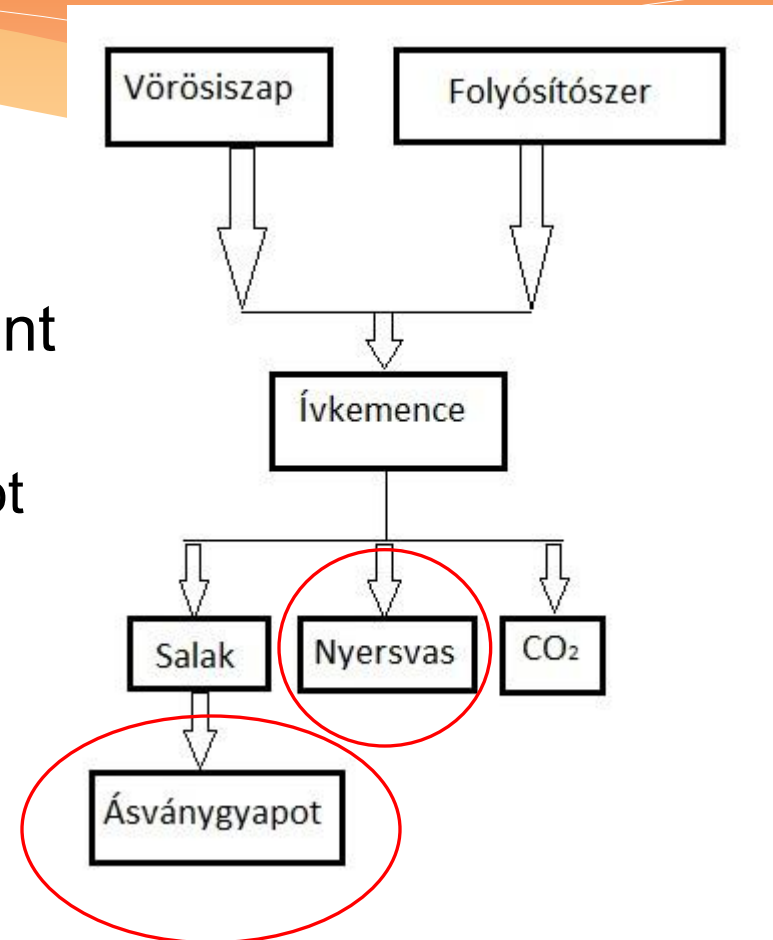
Szemcseméret	<75µm
Fajlagos felület	10-30m ² /g
pH	13-14
Víztartalom	700-1000kg/m ³

A vörösiszap tulajdonságai

Fémek kinyerése

Vas

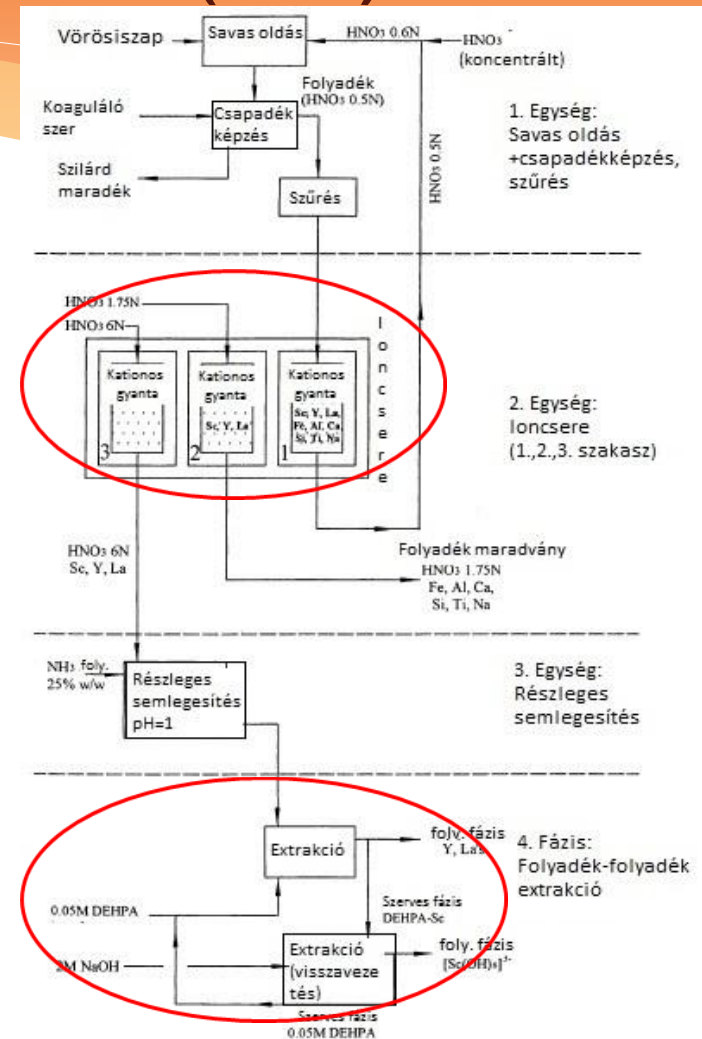
- * Mágnesezhető (Fe-tartalmú) részek kinyerése magnetiként (1050 °C)
  - * Görögország: ásványgyapot

Fémek kinyerése

Ritkaföldfémek (Sc)

- * Szkandium koncentráció: 130 $\mu\text{g/g}$.
- * Szkandium kinyerése-1: savas oldás, ioncsere, extrakció
- * Szkandium kinyerése-2: Donnan-dialízis (ionként)

Építési anyagok

- * Geopolimerek: SiO_4 , AlO_4 tetraéderek, polimerek
- * Agyag alapozáshoz adagolva
- * Cement: mész, gipsz, bauxit, vörösiszap,
Ca-szilikátból égetéssel Ca-szulfoaluminát
- * Égetett építési anyagok: ásványátalakulások az égetés során
- * Nem égetett építési anyagok: mész, hamu, vörösiszap, homok, gipsz (Kínai); Na-aluminát (Jamaika)
- * Beton ipar: sóder helyettesítés, cementkészítés, színezőanyag

Szennyezések kezelése

- * Káros gázok abszorpciója: H_2S , SO_x , NO_x ; $30\mu m$ tartomány: chantalit, kankrinit Ca-tartalma
- * Szennyvíz kezelés (adszorberként, vagy koagulálóként)
- * Katalizátorként

Szennyezések kezelése

Szennyvíz kezelése adszorberként

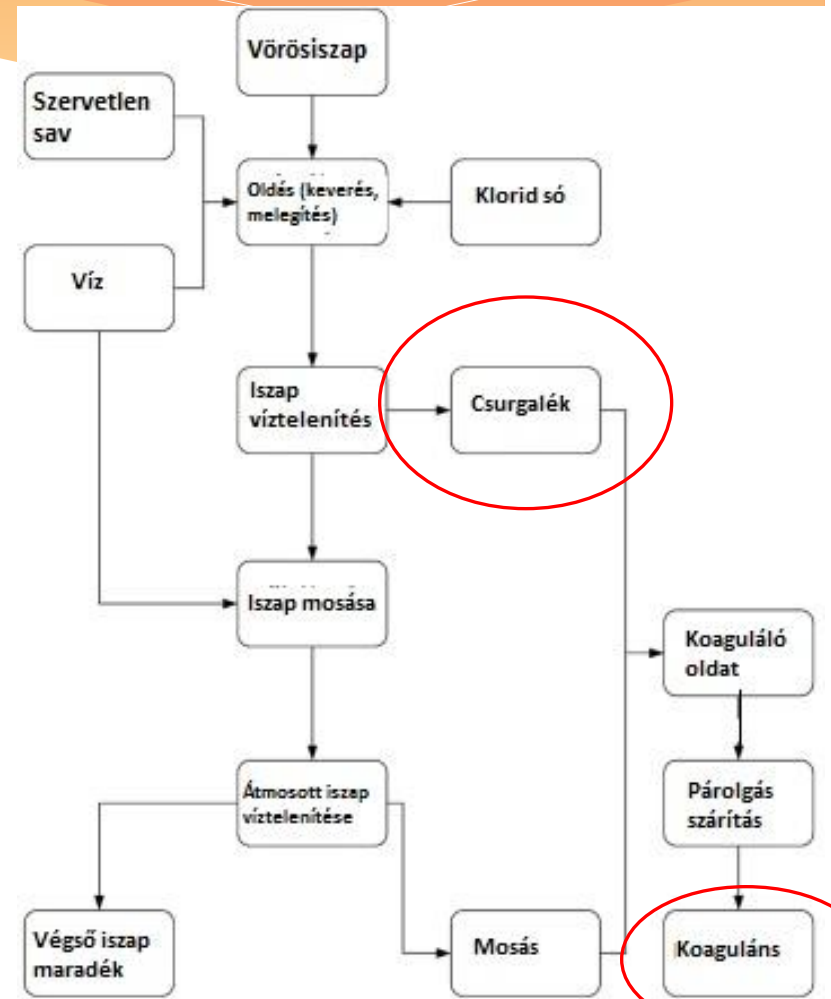
- * Foszfor eltávolítása: pH 3,2-3,5; sósavas kezelés; hőkezelés (1000 °C)
- * Fluorid: pH 5,5; sósavas kezelés
- * Nitrát: homoktöltet, 24 V/V% eltávolítás
- * Nehézfémek, félfémek: (Co, Zn, Pb, Cd) hőkezelés: Cd, Zn: 500 °C; H₂O₂; felületi töltés változása; Pb, Cu, Cd: előkezelés (kaolin, Na-szilikát-oldat, hamu, Mg-klorid, 600 °C), 95 m/m % (Pb), 80 m/m % (Cu, Cd) eltávolítás
- * Arzén: arzenit oxidálása arzenáttá; pH 4,5 ; tengervízzel kezelt vörösiszappal ~100% eltávolítás
- * Festékek: előkezelés nem jó (OH csökken), max.: 30 °C; pH: 5,2; 0,0078 mmol/g
- * Bányavíz: vörösiszap savas kezelése, Fe, Al, Ti kioldódás, csapadékképzés, savasság megszüntetése

Szennyezések kezelése

Szennyvíz kezelése koagulálóként

- * Koagulálószerrek: nagy Fe-, Al-tartalom
- * Előkezelés: sósav, vízmentesítés, klorid só hozzáadása, majd mosás (oldatba megy: Fe: 30-34 g/l; Al: 11-13 g/l), szárítás; csurgalékvíz felhasználása

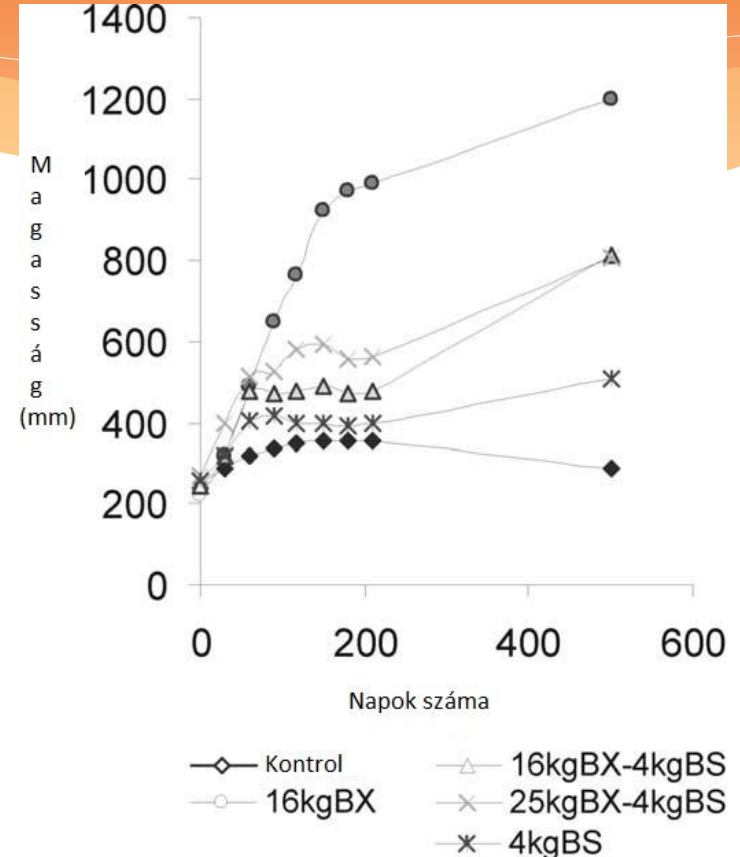

Szennyezések kezelése Vörösiszap katalizátorként

- * Na-, Ca-tartalom csökkentése (sósav: feloldás, ammónia: kicsapatás), fajlagos felület, katalizáló aktivitás növelése
- * Katalitikus oxidáció: csak 600 °C, klórmentes szerves komponensek

Talajjavítás

- * Savas, tápanyagszegény talajok javítása
- * Tenger vízzel kezelt vörösiszap + szennyvíziszap (4:1)

A kezelt talajon nőtt Eukaliptusz fák magassága

Összegzés

- * A vörösiszap
  - * Elemforrás (vas, ritkaföldfémek /Sc/ kinyerése)
  - * Alapanyag (falazóelem-gyártás)
  - * Semlegesítő (szennyezések kezelése)

Köszönöm a figyelmet!

Köszönetnyilvánítás:

Szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik munkámban segítségemre voltak, elsősorban témavezetőmnek Szabó Csaba tanár úrnak és konzulensemnek Török Kálmán tanár úrnak a témaválasztásért és a dolgozat létrejöttét segítő hasznos tanácsokért, valamint az LRG összes tagjának a kellemes légkörért, amit a szakdolgozat írásához biztosított, valamint szüleimnek a támogatásukért és türelmükért.